

jednoznačně chyběla a je tak přínosem pro oblast sociologie politiky, protože se vymyká z popisného a často historizujícího přístupu k této problematice. Svým obsahem je jedinečná a posouvá dopředu nejenom výzkum v oblasti voleb do EP, ale i výzkum evropeizace politických stran. Samostatnou kapitolou je potom práce editorů, kterým se podařilo udržet jednotnou linii všech kapitol.

*Štěpán Pecháček
Parlamentní institut*

Robert Zbíral:

**INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC
EVROPSKÉ UNIE.
PRÁVNĚ-POLITOLOGICKÝ POHLED**

Praha, Linde, 2007, 239 stran.

Předmluvy či úvody odborných textů přeskakují většinou všichni čtenáři. S výjimkou recenzentů. Úvod odborného textu totiž většinou osvětluje motivy, jež autora k sepsání vedly, jeho výchozí pozici a v neposlední řadě také ambice a cíle, které text má. Pro recenzenta tedy úvod rýsuje jakousi pomocnou tabulku, kterou si během četby a hodnocení může vyplňovat. Nejinak je tomu s knihou Roberta Zbírala *Institucionální rámec Evropské unie. Právně-politologický pohled*. Autor, který přednáší politologické kurzy na Právnické fakultě Olomoucké univerzity, ve svém úvodním slově žehrá na nedostatečnou znalost institucí a rozhodovacího rámce v České republice, a to v nejširším slova smyslu, vymezuje se vůči ne právě bohaté dosavadní provenienci české politologie a slibuje, že při svém výkladu spojí to nejlepší z politologického a právního diskurzu.

Hodnotit úroveň znalostí české populace o EU si recenzent netroufá. Pravda ovšem

je, že původních publikací, které by zachycovaly vývoj a současný stav institucionální struktury Evropské unie (EU), není na českém knižním trhu přebytek. Téměř úplně absentují knihy, které by se podrobně zaměřovaly na jednotlivé instituce, komplexních a přehledových studií je jen o pár více. Poukázat lze v této souvislosti jen na knihy Markéty Pitrové *Institucionální struktura Evropské unie* (2003) a Běly Plechanovové (2004), obsáhle a přehledně jsou instituce EU analyzovány také v monografii Petra Fialy a Markéty Pitrové *Evropská unie* (2003). Zbiralovu publikaci tak lze ocenit za odvalu obsáhnout složitý a neustále se vyvíjející svět institucí EU.

Institucionální rámec Evropské unie je strukturován do několika druhů kapitol. První z nich jsou oddíly věnované jednotlivým hlavním institucím EU (Evropský parlament, Rada, Evropská rada, Komise, soudní systém), druhé pak hromadně ostatním orgánům Unie (například Výbor regionů či Účetní dvůr) a evropským agenturám. Poslední tematický úsek knihy je věnován predikci budoucího vývoje institucí EU, a to především s přihlédnutím k tzv. Reformní smlouvě, která v reformách institucí de facto převzala text tzv. evropské ústavy.

Oproti výše uvedeným publikacím, jež jsou čistě politologické, je na knize cenné, že zohledňuje a akcentuje právní pohled na EU. Vliv rozsudků Evropského soudního dvora na evropskou integraci (a pochopitelně také na její instituce) byl naprosto klíčový, což Zbiralův text jasně a přesvědčivě dokládá. Velmi přínosné jsou odkazy na konkrétní judikáty, které často definovaly politické vztahy v EU či úkoly jednotlivých institucí. Ryzími politiky mnohdy opomíjený Evropský soudní dvůr bývá ostatně mnohdy označován za „cement evropské integrace“. Ve světle konkrétních rozsudků, zasazených do politických kontextů, tato metafora získává obsah.

Zbiralův text pochopitelně nepracuje jen s judikáty Evropského soudního dvora, ale

také s celou řadou dalších primárních dokumentů. Reprezentativní je též použitá sekundární literatura, u které je potřeba ocenit, že autor pracuje s aktuálními texty a nespolehá na prověřená díla klasiků. Publikace tak působí velmi svěže a navádí čtenáře k dalším doplňujícím materiálům. Velmi přínosný je popis opomíjených evropských agentur, kterým Zbiral věnuje celou jednu kapitolu.

Velmi dobře zvládnutý právní pohled (kapitola o soudním systému EU je ostatně pravděpodobně nejzdařilejší úsek knihy a autor v ní nesporně prokazuje svou erudici) ovšem nenásleduje stejně dobře pojatý pohled politologa. Autor se v jednotlivých kapitolách bohužel dopouští řady zjednodušení a zkratek. Odkázat například v odstavci o volbách do Evropského parlamentu k termínu „druhořadým národním soutěžím“ a B. Pavlovičovi (str. 56) místo k teorii druhořadých voleb a jejich autorům K. H. Schmittovi a K. H. Reifovi je nejenže nepřesné, ale také silně zjednodušující. Pozoruhodné je, že při popisu procedury konzultace není zmíněna aspoň v poznámce role poradních orgánů. Pojednání o konzultační proceduře se sice nachází v kapitole věnované Evropskému parlamentu, minimálně poznámku pod čarou s odkazem na úseky věnované poradním tělesům by si však jejich role snad zasloužila.

Co ovšem odlišným akcentem omluvit nelze, je poměrně velký počet faktografických chyb. Například poslanci za ODS bylo v prvních českých volbách do Evropského parlamentu zvoleno 9 a ne 10 (str. 30), euroskeptická skupina IND/DEM nevznikla v roce 1999, ale až v roce 2004 (str. 31). Předsednictví Rady EU netrvá v období od ledna do června a od července do srpna (str. 64), ale od ledna do června a od července do prosince. Výstup Konventu v žádném případě nemohl být předán Evropské radě v červnu 2006 (str. 198), protože v této době již byla tzv. euroústava rok odložena ad acta, Evropská rada tedy neměla o čem jednat.

Na škodu jsou knize také některé nešťastné formulace, jež byly zřejmě zapříčiněny časovou a prostorovou tísní. Napsat například, že Výbor regionů je „podobou a funkcí velmi podobný EHSV“ (str. 168, Evropský hospodářský a sociální výbor, pozn. autora), je nepřijatelným zjednodušením v seminární práci, natož pak v odborném textu. Obě tělesa sice jsou poradní a nevolí se do nich, složení obou orgánů, charakter členů a pole působnosti je ovšem naprosto odlišné. Také hodnocení Konventu jako „demokratičtějšího procesu“ je přinejmenším sporné, je třeba otázkou, zda Konvent nepřekročil uložený mandát. Formulace, že členy Konventu byli „zástupci vlád a parlamentů členských a tehdy ještě kandidátských zemí...“, implikuje nepřesný závěr, že kandidátské státy měly na Konventu stejné postavení jako členské země. Podobných zkratek je v knize bohužel více. Je sice chvályhodné, že autor dokázal faktograficky obsáhnout celý svět institucí EU, nabízí se ovšem úvaha, zda fakta neměla ustoupit pečlivějšímu a ucelenějšímu podání souvislostí.

Co říct závěrem? Zbiralova publikace představuje zajímavý text, který je v mnohém cenný: vyzdvihnout lze hlavně analýzu judikátů Evropského soudního dvora, množství odkazů, zahrnutí evropských agentur a snahu o vyčerpávající deskripci. Přínosné také je zohlednění aktuálního stavu v institucích EU. Úroveň knihy ovšem srážejí chyby a zjednodušení. Byť je lze přičíst na vrub spíše omezenému rozsahu a časové tísní než neznalosti (autor v publikaci stačil zohlednit důsledky německého předsednictví Rady EU v roce 2007, takže vývoj v institucionální problematice sledoval do poslední možné chvíle), nelze je přejít mávnutím ruky.

Petr Kaniok

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity